

สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะในการใช้คู่มือการปฏิบัติการสอนใน
สถานศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Conditions, Problems, and Recommendations Regarding the Use of the
Teaching Practice Manual in Educational Institutions among Second-Year
Students at the Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart
University, Kamphaeng Saen Campus

ฐิติกมลสิริ ลาโพธิ์^{1,*} และ วุฒินันท์ ไอยราพัฒนา²

Thitikamol Siri Lapho^{1,*} and Wuttinan Aiyarapattana²

(วันรับบทความ : 30 มีนาคม 2569/วันแก้ไขบทความ : 6 พฤษภาคม 2569/วันตอบรับบทความ : 28 กรกฎาคม 2569)

(Received Date : Mar 30th, 2026, Revised Date : May 6th, 2026, Accepted Date : Jul 28, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2 และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2568 จำนวน 234 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการนำคู่มือไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.55$) โดยสูงสุดคือระยะระหว่างการฝึก รองลงมาคือระยะหลังและก่อนการฝึก 2) ปัญหาและอุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.76$) โดยปัญหาสำคัญ ได้แก่ ภาระงานจำนวนมาก การส่งงานในรูปแบบออนไลน์มีข้อจำกัดในการใช้งาน และรายละเอียดในคู่มือมีจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้เวลาศึกษาค่อนข้างมาก และ 3) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรปรับปรุงเนื้อหาให้กระชับ ลดความซ้ำซ้อนของแบบบันทึก เพิ่มการเตรียมความพร้อม และส่งเสริมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรปรับปรุงแบบการส่งงาน โดยเน้นการจัดทำเอกสารในรูปแบบรูปเล่มเป็นหลัก เนื่องจากการส่งงานในรูปแบบออนไลน์มีข้อจำกัด เพื่อให้การนำคู่มือไปใช้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอน การพัฒนาการนำคู่มือไปใช้ นิสิตปฏิบัติการสอน

^{1,2} คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

^{1,2} Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus

* ผู้ติดต่อหลัก Email: pornpen.l@ku.th

* Corresponding author Email: pornpen.l@ku.th

Abstract

The purposes of this research were to: 1) examine the conditions of using the teaching practicum manual in schools among second-year undergraduate students, 2) investigate the problems and obstacles encountered in using the manual, and 3) explore recommendations for improving the effectiveness of its implementation. The sample consisted of 250 second-year undergraduate students enrolled in the second semester of the 2025 academic year. Key informants included 32 mentor teachers and supervising instructors. The research instruments were questionnaires and semi-structured interviews. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results revealed that: 1) the overall condition of implementing the teaching practice manual was at a high level ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.55$), with the highest level found during the internship phase, followed by the post-internship and pre-internship phases; 2) the overall problems and obstacles were at a high level ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.76$), with major issues including excessive workload, limitations in submitting assignments through online systems, and the extensive content of the manual requiring considerable time for study; and 3) the recommendations suggested that the manual should be revised to be more concise, reduce redundancy in recording forms, enhance student preparation, and promote continuous supervision. In addition, assignment submission should primarily be conducted in printed document format rather than online systems due to usability limitations, in order to improve the overall effectiveness of the manual implementation.

Keyword : conditions and problems of teaching practice, manual implementation development, pre-service teachers

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และบริบทโลกที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ถือเป็นภารกิจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์ซึ่งมีบทบาทในการผลิตครูให้มีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของความเป็นครูมืออาชีพ การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงควบคู่กับการเรียนรู้เชิงทฤษฎี เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา (School Internship) จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนานิสิตครู โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในบริบทวิชาชีพ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการชั้นเรียน การวัดและประเมินผล และบทบาทหน้าที่ของครูอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะนิสิตชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นระยะเริ่มต้นของการเข้าสู่วิชาชีพครู จำเป็นต้องมีเครื่องมือหรือแนวทางที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการฝึกปฏิบัติให้เป็นระบบ ทั้งด้านการสังเกตการสอน การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และการสะท้อนผล การปฏิบัติงาน ทั้งนี้ จากเอกสาร “คู่มือการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา รายวิชา 02161263” พบว่า คู่มือดังกล่าวได้รับการออกแบบให้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของนิสิตอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมกระบวนการก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกปฏิบัติ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ ขั้นตอนการดำเนินงาน แบบบันทึก และแนวทางการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน ซึ่งช่วยให้นิสิตสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด และ

ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงวิชาชีพอย่างเป็นรูปธรรม (Faculty of Education and Development Sciences Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus, 2025) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chaowatthanakun et al. (2022) ที่พบว่าการจัดระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นขั้นตอน และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพของการพัฒนานิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แม้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะช่วยพัฒนาสมรรถนะของนิสิตได้ในระดับมาก แต่ยังคงมีข้อจำกัดสำคัญ โดยเฉพาะด้านการวิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์หลักสูตร และการพัฒนาการสอนเชิงลึก (Ardae & Alhusein, 2018; Comesorn & Sermsuk, 2018) โดยนิสิตยังประสบปัญหาในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การเลือกประเด็นวิจัย และการงานในสถานศึกษา (Sopheng et al., 2022) รวมถึงขาดความชัดเจนในกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ทักษะการจูงใจผู้เรียน และการนิเทศที่ไม่ต่อเนื่อง (Sungpum & Jeerungsuwan, 2017) นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดเชิงระบบ เช่น การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกที่ไม่เพียงพอ และการประสานงานระหว่างสถาบันกับสถานศึกษาที่ยังไม่ชัดเจน (Srinont & Purisuttamo, 2019; Chaowatthanakun et al., 2022)

โดยเฉพาะปัญหาด้านภาระงานซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งงานพิเศษและงานเอกสารที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติการสอน ส่งผลต่อการจัดการเวลาและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Sopheng et al., 2022) ขณะเดียวกัน กระบวนการนิเทศและเครื่องมือสนับสนุนยังขาดความต่อเนื่องและความชัดเจน ทำให้การพัฒนาทักษะวิชาชีพไม่เป็นระบบ (Sungpum & Jeerungsuwan, 2017) ประกอบกับข้อจำกัดด้านการเตรียมความพร้อมและการประสานงานที่ยังไม่เอื้อต่อการนำแนวทางไปใช้ในบริบทจริง (Srinont & Purisuttamo, 2019) จากข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้จะมีแนวทางหรือเครื่องมือสนับสนุนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่แล้ว แต่นิสิตยังคงเผชิญข้อจำกัดทั้งด้านภาระงาน ความซับซ้อนของเนื้อหา และระบบสนับสนุน ส่งผลให้การนำไปใช้ยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติงานจริงมากยิ่งขึ้น

การใช้ “คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา” จึงถือเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนิสิต โดยช่วยลดความคลุมเครือในการปฏิบัติงาน กำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงอย่างมีทิศทาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการของการลงมือปฏิบัติ การสะท้อนคิด และการนำไปปรับใช้ รวมทั้งแนวคิด Reflective Practice ของ Schön (1983) ที่เน้นการคิดทบทวนจากการปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในวิชาชีพครู

ดังนั้น การศึกษาการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงระดับการใช้ประโยชน์ของคู่มือ ความเหมาะสมของเนื้อหา และประสิทธิภาพในการสนับสนุนการฝึกปฏิบัติของนิสิต อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคู่มือให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตและครุศาสตร์ โดยเฉพาะในรายวิชาการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนานิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก้าวสู่การเป็นครูมืออาชีพในอนาคต

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า แม้จะมีการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเป็นระบบ แต่ยังคงขาดข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับระดับการนำไปใช้จริง ปัญหาอุปสรรคในการใช้งาน และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ในสถานศึกษาจริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนำคู่มือการ

ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เพื่อวิเคราะห์ระดับการใช้ประโยชน์ของคู่มือ ประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาและรูปแบบ ตลอดจนศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ใช้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงคู่มือให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถสนับสนุนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทจริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษานิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ภาคปลาย ปีการศึกษา 2568 รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติการสอน ได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

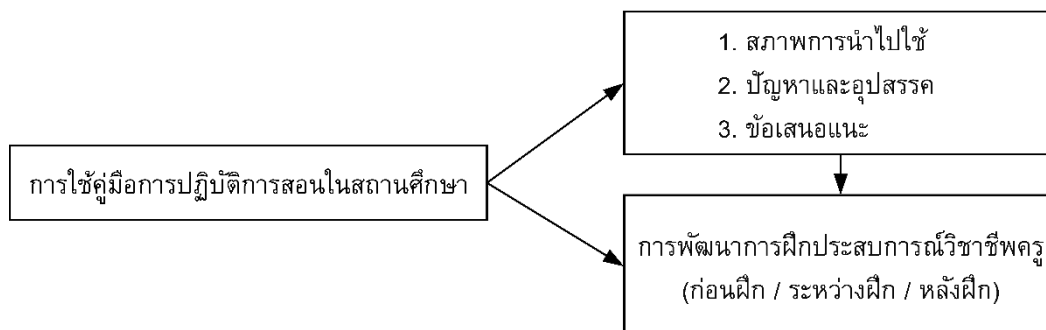
ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ โดยอิงตามคู่มือรายวิชา 02161263 ร่วมกับแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครอบคลุมสภาพ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้คู่มือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยศึกษาสภาพการนำคู่มือไปใช้ใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนการฝึก ระยะระหว่างการฝึก และระยะหลังการฝึก รวมถึงการปฏิบัติงานตามบทบาทผู้ช่วยครู 7 ด้าน การใช้แบบบันทึกและการสะท้อนคิด ตลอดจนการนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลร่วมกันระหว่างนิสิต อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ นอกจากนี้ ยังศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้คู่มือ ได้แก่ ความซับซ้อนของเนื้อหา ปริมาณภาระงาน ความซ้ำซ้อนของแบบบันทึก ข้อจำกัดด้านเวลา ประสบการณ์และความมั่นใจของนิสิต การประสานงาน และบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะจากนิสิตและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหา รูปแบบแบบบันทึก กระบวนการฝึกการนิเทศ และการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคปลาย ปีการศึกษา 2568 ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2568 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569

กรอบแนวคิดการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2 โดยพิจารณา 3 ประเด็น ได้แก่ สภาพการนำไปใช้ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนา ภายใต้กระบวนการฝึกปฏิบัติการสอน 3 ระยะ คือ ก่อน ระหว่าง และหลังการฝึก กรอบแนวคิดนี้อิงแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) และการปฏิบัติแบบสะท้อนคิดของ Schön (1983) ซึ่งเน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการสะท้อนคิด ร่วมกับแนวคิดการะทางการรับรู้ของ Sweller (1988) และการเรียนรู้ตามสภาพจริงของ Lombardi (2007) ที่อธิบายถึงผลของภาระงานและบริบทจริงต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ดังนั้น การใช้คู่มือจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อสภาพการนำไปใช้ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ภาคปลาย ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 250 คน ประกอบด้วย 5 วิชาเอก ได้แก่ พลศึกษาและสุขศึกษา ภาษาอังกฤษศึกษา คณิตศาสตร์ศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา และดนตรีศึกษา โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยง จำนวน 26 คน และอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 32 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับการฝึกปฏิบัติการสอนของนิสิต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และคู่มือรายวิชา 02161263 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา II (Teaching Practicum in School II)

2.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check list) ให้เลือกเพียง 1 คำตอบ และเติมข้อความลงในช่องว่าง เป็นข้อมูลพื้นฐานของนิสิต ได้แก่ เพศ และสาขาวิชา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) เพื่อศึกษาสภาพการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ ครอบคลุมการใช้คู่มือใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนการฝึก ระยะระหว่างการฝึก และระยะหลังการฝึก การปฏิบัติงานตามบทบาทผู้ช่วยครู 7 ด้าน การใช้แบบบันทึก และการนิเทศและประเมินผล โดยใช้ตัวเลือกตอบมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดระดับความคิดเห็นเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ ได้แก่ ความซับซ้อนของเนื้อหา ปริมาณภาระงาน ความซ้ำซ้อนของแบบบันทึก ข้อจำกัดด้านเวลา ประสบการณ์และความมั่นใจของนิสิต การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง และบริบทของสถานศึกษา

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจาก

อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ โดยกำหนดแนวคำถามไว้ล่วงหน้าในประเด็นเกี่ยวกับสภาพการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้คู่มือ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการใช้คู่มือ

ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างอิสระ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้างที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา เพื่อให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์และสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาคุณภาพของข้อคำถาม โดยกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้มากกว่า 0.50 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

การตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try-out) กับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ภาคปลาย ปีการศึกษา 2568 ซึ่งเป็นผู้ที่เคยผ่านการฝึกปฏิบัติการสอนและมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986 ซึ่งอยู่ในระดับสูง แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่น สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย จากนั้นดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ ผ่าน QR Code และลิงก์แบบสอบถาม ส่งให้กับนิสิตกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 250 คน และติดตามการตอบแบบสอบถามอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 93.60 และมีความสมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ทั้งสิ้นตามจำนวนที่กำหนด

ในส่วนของคุณภาพเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพการนำคู่มือไปใช้ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนา จากนั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับสภาพการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ และระดับปัญหาและอุปสรรคในการนำคู่มือไปใช้ของนิสิต โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลผลของ Best (1977) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย เพื่อจำแนกระดับของสภาพการนำคู่มือไปใช้ และระดับปัญหาและอุปสรรคในการนำคู่มือไปใช้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย (ระดับสภาพการนำคู่มือไปใช้)	ความหมาย (ระดับปัญหาและอุปสรรค)
4.51 – 5.00	มีการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด	มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก	มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	มีการนำไปใช้อยู่ในระดับปานกลาง	มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีการนำไปใช้อยู่ในระดับน้อย	มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีการนำไปใช้อยู่ในระดับน้อยที่สุด	มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นการศึกษา ได้แก่ สภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการใช้คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน แบ่งได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2 พบว่า นิสิตจำนวน 234 คน มีการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้คู่มือในระหว่าง การฝึก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.51$) รองลงมาคือ ระยะเวลาหลังการฝึก และระยะก่อนการฝึกตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิต (N = 234)

ข้อที่	สภาพการนำคู่มือการปฏิบัติการสอน	μ	σ	ระดับ
1.	การใช้คู่มือในระยะเวลาก่อนการฝึก	4.08	0.56	มาก
2.	การใช้คู่มือในระหว่างระหว่าง การฝึก	4.22	0.51	มาก
3.	การใช้คู่มือในระยะเวลาหลังการฝึก	4.15	0.53	มาก
4.	การใช้คู่มือตามบทบาทผู้ช่วยครู 7 ด้าน	4.09	0.55	มาก
5.	การใช้แบบบันทึกในคู่มือ	4.11	0.57	มาก
6.	การนิเทศและการประเมินผลตามคู่มือ	4.06	0.58	มาก
รวม		4.12	0.55	มาก

สำหรับการใช้คู่มือตามบทบาทผู้ช่วยครู 7 ด้าน พบว่า นิสิตมีการปฏิบัติได้ดีในด้านการช่วยสอน ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.49$) และงานพัฒนานักเรียน ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.51$) ขณะที่ด้านงานวิเคราะห์และช่วยเหลือ ผู้เรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.66$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการใช้อุปกรณ์ตามบทบาทผู้ช่วยครู 7 ด้าน

(N = 234)

ข้อที่	สภาพบทบาทผู้ช่วยครู	μ	σ	ระดับ
1.	งานประจำชั้นและการดูแลนักเรียน	4.18	0.52	มาก
2.	งานช่วยสอน	4.28	0.49	มาก
3.	งานผลิต/พัฒนาสื่อ	4.12	0.54	มาก
4.	งานวัดและประเมินผล	4.03	0.57	มาก
5.	งานพัฒนานักเรียน	4.20	0.51	มาก
6.	งานโครงการในโรงเรียน	3.98	0.60	มาก
7.	งานวิเคราะห์และช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล	3.82	0.66	มาก
รวม		4.09	0.55	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาและอุปสรรคในการนำคู่มือไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ภาระงานตามคู่มือมีจำนวนมาก เมื่อเทียบกับระยะเวลาการฝึก ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.68$) รองลงมา ได้แก่ การส่งงานในรูปแบบออนไลน์มีข้อจำกัดในการใช้งาน ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.69$) และรายละเอียดในคู่มือมีจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้เวลาศึกษาค่อนข้างมาก ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.72$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ขณะที่ปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาในคู่มือบางส่วนมีความซับซ้อน ทำให้เข้าใจได้ยาก ($\mu = 3.42$, $\sigma = 0.78$) บริบทของโรงเรียนทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามคู่มือได้ครบถ้วน ($\mu = 3.47$, $\sigma = 0.76$) การขาดประสบการณ์ในการนำคู่มือไปใช้ในสถานการณ์จริง ($\mu = 3.36$, $\sigma = 0.81$) การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทำให้การใช้อุปกรณ์ไม่ต่อเนื่อง ($\mu = 3.31$, $\sigma = 0.79$) และความไม่มั่นใจในการปฏิบัติงานบางด้าน แม้มีคู่มือเป็นแนวทาง ($\mu = 3.28$, $\sigma = 0.83$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัญหาและอุปสรรคในการนำคู่มือไปใช้

(N = 234)

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคในการนำคู่มือไปใช้	μ	σ	ระดับ
1.	เนื้อหาในคู่มือบางส่วนมีความซับซ้อน ทำให้เข้าใจได้ยาก	3.42	0.78	ปานกลาง
2.	รายละเอียดในคู่มือมีจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้เวลาศึกษาค่อนข้างมาก	3.68	0.72	มาก
3.	การส่งงานในรูปแบบออนไลน์มีข้อจำกัดในการใช้งาน	3.78	0.69	มาก
4.	ภาระงานตามคู่มือมีจำนวนมาก เมื่อเทียบกับระยะเวลาการฝึก	3.85	0.68	มาก
5.	ข้าพเจ้าขาดประสบการณ์ในการนำคู่มือไปใช้ในสถานการณ์จริง	3.36	0.81	ปานกลาง
6.	ข้าพเจ้าไม่มั่นใจในการปฏิบัติงานบางด้าน แม้มีคู่มือเป็นแนวทาง	3.28	0.83	ปานกลาง
7.	การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทำให้การใช้อุปกรณ์ไม่ต่อเนื่อง	3.31	0.79	ปานกลาง
8.	บริบทของโรงเรียนทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามคู่มือได้ครบถ้วน	3.47	0.76	ปานกลาง
รวม		3.52	0.75	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากการสัมภาษณ์อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศเกี่ยวกับการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้ของนิสิตชั้นปีที่ 2 พบว่า โดยภาพรวม คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีความเหมาะสมและสามารถใช้เป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การใช้แบบบันทึก และการสะท้อนคิด ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นิสิตเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และพัฒนาทักษะวิชาชีพครูได้อย่างเป็นระบบ

ในด้านการนำไปใช้ตามระยะการฝึก พบว่า คู่มือมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมนิสิตก่อนการฝึก ช่วยกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานระหว่างการฝึก และส่งเสริมการสะท้อนคิดหลังการฝึก ซึ่งมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการปฏิบัติงานตามบทบาทผู้ช่วยครู นิสิตสามารถปฏิบัติงานได้ดีในด้านการช่วยสอน งานประจำชั้น และงานพัฒนานักเรียน ขณะที่ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลและการวัดและประเมินผลยังเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม เนื่องจากต้องอาศัยทักษะและประสบการณ์เชิงลึก

ในด้านการนิเทศ พบว่า คู่มือช่วยให้กระบวนการนิเทศมีความชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินการยังขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องและความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการใช้คู่มือ พบว่า นิสิตประสบปัญหาในด้านการงานที่มีจำนวนมาก ความซับซ้อนของเนื้อหา และความซ้ำซ้อนของแบบบันทึก รวมทั้งการส่งงานในรูปแบบออนไลน์มีข้อจำกัดในการใช้งาน ซึ่งส่งผลให้การจัดทำเอกสารในรูปแบบรูปเล่มมีความเหมาะสมมากกว่า รวมทั้งข้อจำกัดด้านประสบการณ์ของนิสิตและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการตามคู่มือได้อย่างครบถ้วนในบางกรณี

ในด้านการประเมินผล พบว่า คู่มือสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และสามารถสะท้อนพัฒนาการของนิสิตได้จริง แต่ควรปรับปรุงรูปแบบเครื่องมือให้ใช้งานง่ายและลดความซ้ำซ้อน

ข้อเสนอแนะสำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงคู่มือให้มีความกระชับและเข้าใจง่าย ลดภาระของแบบบันทึก เพิ่มการเตรียมความพร้อมนิสิตก่อนการฝึก และส่งเสริมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรพิจารณารูปแบบการส่งงานให้เหมาะสม โดยเน้นการจัดทำเอกสารในรูปแบบรูปเล่มเป็นหลัก มากกว่าการส่งงานในรูปแบบออนไลน์ เนื่องจากการส่งงานผ่านระบบออนไลน์ยังมีข้อจำกัดในการใช้งาน ทั้งนี้อาจใช้ระบบออนไลน์เป็นช่องทางเสริมในบางกรณี เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้การนำคู่มือไปใช้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

อภิปรายผล

จากการวิจัย พบว่า นิสิตมีการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้คู่มือในระหว่างระหว่างการฝึก รองลงมาคือ ระยะเวลาหลังการฝึก และระยะก่อนการฝึกตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการใช้คู่มือตามบทบาทผู้ช่วยครู 7 ด้าน พบว่า นิสิตสามารถปฏิบัติงานได้ดีในด้านการช่วยสอนและงานพัฒนานักเรียน ขณะที่ด้านงานวิเคราะห์และช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ในส่วนของปัญหาและอุปสรรค พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาสำคัญ ได้แก่ ภาระงานตามคู่มือมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับระยะเวลาการฝึก ความซ้ำซ้อนของแบบบันทึก รายละเอียดของคู่มือที่มีจำนวนมาก และอีกประเด็นที่สำคัญจากผลการวิจัย คือ การส่งงานในรูปแบบออนไลน์มีข้อจำกัดในการใช้งาน ซึ่งส่งผลให้การจัดทำเอกสารในรูปแบบรูปเล่มมีความเหมาะสมมากกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านระบบ เทคโนโลยี หรือความไม่คุ้นเคยของผู้ใช้งาน ส่งผลให้การดำเนินงานไม่สะดวกเท่าที่ควร ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการออกแบบรูปแบบการส่งงานให้สอดคล้องกับบริบทของผู้ใช้ และควรมีความยืดหยุ่นในการเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสม ขณะเดียวกัน จากการสัมภาษณ์พบว่า

คู่มือสามารถใช้เป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ การสะท้อนคิด และการพัฒนาทักษะวิชาชีพครูของนิสิต ทั้งนี้สามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 มีการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าคู่มือดังกล่าวมีความเหมาะสมและสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคู่มือมีโครงสร้างที่ชัดเจน ครอบคลุมกระบวนการฝึกทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการฝึก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและการสะท้อนประสบการณ์เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิบัติแบบสะท้อนคิด (Reflective Practice) ของ Schön (1983) ที่มองว่าการเรียนรู้เกิดจากการคิดทบทวนต่อการปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบริบทวิชาชีพครูที่ต้องอาศัยการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงและการปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้คู่มือในระหว่างระหว่างฝึก แสดงให้เห็นว่านิสิตสามารถนำคู่มือไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการฝึกเป็นช่วงที่นิสิตได้เผชิญกับสถานการณ์จริงในบริบทของวิชาชีพครู ทำให้สามารถนำความรู้ แนวทาง และขั้นตอนจากคู่มือไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม ประกอบกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ครูพี่เลี้ยง และบริบทของสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ Kolb (1984) ที่ระบุว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสะท้อนประสบการณ์ของตนเอง รวมถึงแนวคิดการปฏิบัติแบบสะท้อนคิด (Reflective Practice) ของ Schön (1983) ที่เน้นการพัฒนาความรู้และทักษะผ่านการคิดทบทวนจากการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Srinont & Purisuttamo (2019) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระยะปฏิบัติจริงเป็นช่วงที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุดเนื่องจากได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง และสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในด้านการใช้คู่มือตามบทบาทผู้ช่วยครู 7 ด้าน พบว่า นิสิตมีการปฏิบัติได้ดีในด้านการช่วยสอนและงานพัฒนานักเรียน ซึ่งสะท้อนว่านิสิตมีความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Nuanraksa (2021) ที่ศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอโยธยา ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคืองานวิเคราะห์และช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล และงานวัดและประเมินผล ซึ่งสะท้อนว่านิสิตยังขาดทักษะเชิงลึกในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนและการออกแบบการประเมินผล ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Samanpan et al. (2023) ที่ศึกษาปัญหา ความต้องการ และแนวคิด ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน วิทยาลัยนครราชสีมา พบว่า นักศึกษาฝึกสอนยังมีข้อจำกัดในการวิเคราะห์ผู้เรียนและการปรับการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการศึกษาของ Ratanabuthi (2023) ที่ศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ปัญหาด้านการประเมินผลและการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นปัญหาสำคัญในช่วงเริ่มต้นของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนว่า การใช้แบบบันทึกและการนิเทศตามคู่มืออยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคู่มือมีบทบาทในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของนิสิตได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Sungpum & Jeerungsuan (2017) ที่ศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พบว่า การใช้เครื่องมือหรือระบบสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม เช่น แบบบันทึกหรือระบบสารสนเทศ สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนิเทศและพัฒนาสมรรถนะการสอนได้

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านภาระงานตามคู่มือมีจำนวนมาก ด้านการส่งงานในรูปแบบออนไลน์มีข้อจำกัดในการใช้ และรายละเอียดในคู่มือมีจำนวนมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาสำคัญในการนำคู่มือไปใช้ของนิสิตส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับภาระงานและรูปแบบการดำเนินงาน โดยเฉพาะข้อจำกัดของการส่งงานในรูปแบบออนไลน์และปริมาณงานที่ต้องดำเนินการ เป็นอุปสรรคสำคัญในการนำคู่มือไปใช้ในบริบทจริง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการใช้คู่มือและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนิสิตอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงต้องปรับตัวกับภาระงานหลายด้านพร้อมกัน ทั้งงานสอน งานเอกสาร และงานที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา ประกอบกับรูปแบบของคู่มือที่มีรายละเอียดจำนวนมากและขั้นตอนการดำเนินงานที่หลากหลาย อาจทำให้เกิดภาระทางการรับรู้ (Cognitive Load) สูง ส่งผลให้นิสิตต้องใช้เวลาและความพยายามในการทำความเข้าใจและปฏิบัติตามแนวทางในคู่มือมากขึ้น นอกจากนี้ ยังสามารถอธิบายได้ตามแนวคิด Cognitive Load Theory ของ Sweller (1988) ที่อธิบายว่า หากผู้เรียนต้องรับข้อมูลหรือภาระงานมากเกินไป จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการปฏิบัติงานลดลง รวมถึงแนวคิด Authentic Learning ของ Lombardi (2007) ที่เน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ซึ่งแม้จะช่วยพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็ทำให้ผู้เรียนต้องเผชิญกับความซับซ้อนของบริบทจริง ทั้งด้านเวลา ภาระงาน และข้อจำกัดของสภาพแวดล้อม ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Sopheng et al. (2022) ที่ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีปัญหาด้านภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนในระดับสูง โดยเฉพาะงานพิเศษและภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติการสอน ส่งผลให้การจัดการเวลาและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าภาระงานตามคู่มือเป็นปัญหาสูงที่สุด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Ratanabuthi (2023) พบว่า สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวโน้มลดลงเมื่อมีประสบการณ์มากขึ้น ทั้งนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าปัญหาด้านประสบการณ์และความไม่มั่นใจอยู่ในระดับปานกลาง สามารถอธิบายได้ว่านิสิตชั้นปีที่ 2 ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการฝึก จึงยังขาดความมั่นใจและทักษะในการประยุกต์ใช้คู่มือในสถานการณ์จริง

ในประเด็นของความซับซ้อนของเนื้อหาและแบบบันทึก พบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Srinont & Purisuttamo (2019) ที่ระบุว่าภาระงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องมีความเข้าใจในกระบวนการตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังการฝึก หากเครื่องมือหรือแนวทางมีความซับซ้อนมากเกินไป อาจทำให้นักศึกษาไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน ปัญหาด้านการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและบริบทของสถานศึกษา พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mahaveero & Pongsuwan (2019) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่าปัญหาการนิเทศและบทบาทของครูพี่เลี้ยงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเฉพาะในด้านการให้คำแนะนำและการติดตามอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Samanpan et al. (2023) พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม และ

ประสบปัญหาในการปฏิบัติการสอนจริง โดยเฉพาะในด้านการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าบริบทของโรงเรียนเป็นข้อจำกัดในการดำเนินการตามคู่มือได้อย่างครบถ้วน

ในอีกมุมหนึ่ง ผลการวิจัยยังสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิด Authentic Assessment และ Reflective Practice ที่เน้นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ซึ่งแม้จะช่วยพัฒนาทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็ทำให้ผู้เรียนต้องเผชิญกับความซับซ้อนของบริบทจริง ภาระงาน และความไม่แน่นอน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหาในช่วงเริ่มต้นของการฝึก สอดคล้องกับการศึกษาในบริบทนานาชาติของ Setyaningsih et al. (2023) พบว่านักศึกษาครูที่เข้าร่วมโครงการฝึกประสบการณ์สอนในประเทศอินโดนีเซียต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งด้านผู้เรียน ตัวผู้สอน และบริบทของสถานศึกษา รวมถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม เทคโนโลยี และการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองผ่านการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงและการสะท้อนคิด อีกทั้งยังชี้ให้เห็นว่าการนิเทศอย่างใกล้ชิดและการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการฝึกประสบการณ์สอน อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ Malasai (2025) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมินการปฏิบัติของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ชี้ให้เห็นว่าหากมีการออกแบบเครื่องมือ เช่น แบบบันทึกหรือแฟ้มสะสมงาน ให้มีความเหมาะสม ไม่ซับซ้อน และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง จะสามารถช่วยลดปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสอนของนักศึกษาได้

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีความเหมาะสมและสามารถใช้เป็นแนวทางในการฝึกปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การใช้แบบบันทึก และการสะท้อนคิด ซึ่งช่วยส่งเสริมให้บัณฑิตเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทั้งนี้ผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ตามแนวคิด Experiential Learning ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และ Reflective Practice ที่เน้นการสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในประเด็นการนำคู่มือไปใช้ตามระยะการฝึก (ก่อน-ระหว่าง-หลัง) พบว่า คู่มือมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อม การกำกับการปฏิบัติงาน และการสะท้อนผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิงกระบวนการของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ประกอบด้วยขั้นตอนก่อนการปฏิบัติ ระหว่างปฏิบัติ และหลังปฏิบัติ (Input–Process–Output) ตามที่ Srinont & Purisuttamo (2019) เสนอว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพต้องครอบคลุมทั้งการเตรียมความพร้อม การปฏิบัติจริง และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ

ในด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทผู้ช่วยครู 7 ด้าน พบว่า นิสิตสามารถปฏิบัติงานได้ดีในด้านการช่วยสอนและงานพัฒนานักเรียน แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการวิเคราะห์ผู้เรียนและการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Nuanraksa (2021) ที่พบว่านักศึกษาครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับสูง แต่ยังคงพัฒนาในด้านการประเมินและการปรับปรุงการเรียนรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าการนิเทศมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการใช้คู่มือ โดยคู่มือช่วยให้กระบวนการนิเทศมีความชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Sungpum & Jeerungsuwan (2017) ที่พบว่าระบบสนับสนุน เช่น คู่มือหรือระบบสารสนเทศ สามารถช่วยเสริมประสิทธิภาพการนิเทศ การติดตาม และการพัฒนาสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chaowatthanakun et al. (2022) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับหลักสูตรครู 4 ปี คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า การดำเนินงานมีการจัดระบบอย่างเป็นขั้นตอน ครอบคลุมทั้งการฝึกระหว่างเรียนและการฝึกในสถานศึกษาจริง โดยมีการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามในการพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ยังพบว่าผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบการฝึกให้มีความชัดเจนและเป็น

ระบบมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดเป้าหมายร่วม การสร้างความเข้าใจระหว่างสถาบันผลิตครูและสถานศึกษา รวมถึงการเตรียมความพร้อมของนิสิตให้สามารถปรับตัวกับบริบทจริงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ผลการวิจัยยังพบปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ภาระงานที่มาก ความซับซ้อนของเนื้อหา และความซ้ำซ้อนของแบบบันทึก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Sopheng et al. (2022) พบว่า ภาระงานที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนเป็นอุปสรรคสำคัญในการฝึกปฏิบัติการสอน รวมถึงการศึกษาของ Ratanabuthi (2023) พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในช่วงแรกมีปัญหาในระดับสูง และปัญหาจะลดลงเมื่อมีประสบการณ์มากขึ้น ในด้านบริบทของสถานศึกษาและความพร้อมของนิสิต พบว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้คู่มือ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Samanpan et al. (2023) พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาในการปรับตัวกับบริบทจริง และมีความต้องการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม โดยเฉพาะในสถานการณ์การสอนจริง ในส่วนของการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่าคู่มือสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และสะท้อนพัฒนาการของนิสิตได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Malasai (2025) ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และการใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาทักษะการสอนของนักศึกษา

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการฝึกปฏิบัติของนิสิต ช่วยให้การดำเนินงานเป็นระบบและส่งเสริมสมรรถนะทางวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติจริงและการสะท้อนคิด อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพในการนำไปใช้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านผู้ใช้ เครื่องมือ และบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งข้อจำกัดด้านรูปแบบที่ยังมีความซ้ำซ้อน ดังนั้น คู่มือจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีความกระชับ ใช้งานง่าย และสอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติจริงมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำไปใช้และสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรปรับปรุงเนื้อหาของคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้มีความกระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย โดยลดรายละเอียดที่ซ้ำซ้อน เพื่อให้นิสิตสามารถนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ

1.2 ควรปรับรูปแบบแบบบันทึกหรือเอกสารประกอบในคู่มือให้มีความเป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อน และสอดคล้องกับภาระงานจริงของนิสิต

1.3 ควรจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติการสอน เช่น การอบรม การชี้แจงขั้นตอน และการฝึกใช้คู่มือ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและลดปัญหาในการปฏิบัติงาน

1.4 ควรส่งเสริมบทบาทของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงในการให้คำแนะนำ นิเทศ และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะการสอนของนิสิต

1.5 ควรพัฒนาคู่มือให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลหรือออนไลน์ เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึง การค้นหา และการใช้งานในสถานการณ์จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการนำคู่มือการปฏิบัติการสอนไปใช้ในกลุ่มนิสิตชั้นปีอื่น หรือในสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลและเพิ่มความครอบคลุมของข้อมูล

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้อคู่มือ เช่น ความพร้อมของนิสิต ระบบการนิเทศ และบริบทของสถานศึกษา

2.3 ควรพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบคู่มือการปฏิบัติการสอนรูปแบบใหม่ และประเมินประสิทธิผลด้วยวิธีวิจัยเชิงทดลอง

2.4 การใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
ที่ลึกซึ้งและรอบด้านมากขึ้น

2.5 การศึกษาผลลัพธ์ระยะยาวของการใช้คู่มือ เช่น สมรรถนะวิชาชีพครู หรือความพร้อมในการ
ประกอบวิชาชีพครูของนิสิต

เอกสารอ้างอิง

- Ardae, A., & Alhusein, I. (2018). *The study of results of teaching professional practicum on students in the teaching Islamic education program, Yala Rajabhat University* [Research report]. Faculty of Education, Yala Rajabhat University.
- Best, J. W. (1977). *Research in education*. Prentice Hall Inc.
- Chaowatthanakun, K., Charoenchim, S., Jai-aree, A., Fakcharoenpon, W., Varasunun, P., Simcharoen, W., Tunphanit, T., Jantiya, T., Lapho, T., Ramsiri, R., Jitcham, N., Udomsri, K., Sangsatein, U., & Sirichotmongkol, S. (2022). Development of a model of teaching professional experience training for a 4-year teacher curriculum of the Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 5(3), 879–897.
- Comesorn, S., & Sermasuk, S. (2018). Conditions found during student internship II in Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(2), 2936-2950.
- Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. (2025). *Integrated professional teaching experience: Teaching practicum in school II (Course 02161263)*.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Lombardi, M. M. (2007). Authentic learning for the 21st century: An overview. *EDUCAUSE Learning Initiative*.
- Malasai, K. (2025). *Development of a teaching practice evaluation model for student teachers in the teaching professional practicum, Faculty of Industrial Education, Rajamangala University of Technology Krungthep*. (Unpublished research report)
- Mahaveero, P., & Pongsuwan, R. (2019). The problems of teaching in schools of fifth-year students in the Thai teaching program, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus. *Asian Graduate College Journal*, 9(2), 99-105.
- Nuanraksa, P. (2021). A study of teaching practice competency in educational institutions of professional teacher experience training students, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus according to educational professional standards of the Secretariat of the Teachers Council of Thailand. *Journal of Buddhist Studies Vanam Dongrak*, 8(2), 17-32.
- Ratanabuthi, P. (2023). A study of the problem conditions of teaching professional training experience students, Department of Physical Education, Ramkhamhaeng University. *Valaya Alongkorn Review*, 13(3), 1-14.

- Samanpan, T., Poolpholamnoey, W., & Samanpan, N. (2023). Problems, needs, and concepts for teaching in school internships of students in the master's degree program in curriculum and instruction, Nakhonratchasima College. *Journal of Nakhonratchasima College (Humanities and Social Sciences)*, 17(2), 213-224.
- Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York, NY: Basic Books.
- Setyaningsih, A., Diyanti, B. Y., & Nurhayati, L. (2023). Pre-service teachers' voices of international teaching practicum in Indonesian elementary school. *Diksi*, 31(1), 75-85.
<https://doi.org/10.21831/diksi.v31i1.53146>
- Sopheng, W., Kunseeda, P., Lunsak, C., & Suriyon, A. (2022). A study of problems and obstacles of internship in school of mathematics teacher students, Faculty of Education, Nakhon Phanom University. *Journal of Education, Nakhon Phanom University*, 4(3), 12-20.
- Srinont, M., & Purisuttamo, P. (2019). Problems and development guidelines of teacher internship for the teacher students in faculty of education at Mahamakut Buddhist University. *Buddhamak Journal*, 4(1), 15-22.
- Sungpum, W., & Jeerungsuwan, N. (2017). Development of teacher field experience information technology system for pre-service teachers, Faculty of Education, Rajabhat Dhonburi University. *Technical Education Journal King Mongkut's University of Technology North Bangkok*, 8(1), 161-169.
- Sweller, J. (1988). Cognitive load during problem solving: Effects on learning. *Cognitive Science*, 12(2), 257-285.